

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی

Contemporary Jurisprudence and The Principles of Islamic Law

مقطع دکتری تخصصی

گروه علوم انسانی

پیشنهادی گروه گسترش و برنامه ریزی مراکز و موسسه های آموزشی و پژوهشی خاص

بسم الله

نام رشته: فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی

عنوان گرایش: --

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: دکتری تخصصی

زیرگروه تحصیلی: علوم حوزوی

نوع مصوبه: بازنگری (به همراه تغییر عنوان)

پیشنهادی: گروه گسترش و برنامه ریزی مراکز و موسسه های آموزشی و پژوهشی خاص

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۸/۲۹

برنامه درسی بازنگری شده و تغییر عنوان یافته دوره دکتری تخصصی رشته فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی، در جلسه شماره ۹۵۵ تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پذیرفته می شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - برنامه درسی رشته مذاهب فقهی مصوب جلسه ۸۶ تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۱۴ شورای عالی برنامه ریزی منسوخ شده و برنامه درسی بازنگری شده با عنوان جدید، جایگزین آن می شود.

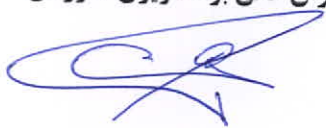
ماده سه - این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می شود.

ماده چهار - این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ (به شرط درج در دفترچه انتخاب رشته سازمان سنجش آموزش کشور)، به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر قاسم عموعابدینی

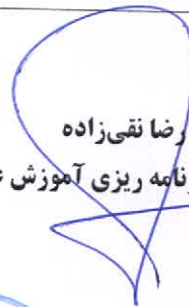
معاون آموزشی

و دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

دکتر رضا نقی زاده

مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی

Contemporary Jurisprudence and The Principles of Islamic Law

مقطع دکتری تخصصی

کروه علوم خوزوی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دانشگاه ادیان و مذاهب

برنامه درسی رشته

فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی

CONTEMPORARY JURISPRUDENCE AND THE PRINCIPLES
OF ISLAMIC LAW

مقطع دکتری

تهیه‌کنندگان:

دکتر رضا اسلامی

دکتر محمد رسول آخوندی

دکتر حبیب‌الله علی‌آبادی

عضو هیات علمی دانشگاه ادیان و مذاهب

عضو هیات علمی دانشگاه تهران

عضو هیات علمی دانشگاه مذاهب اسلامی

امضا

امضا

امضا

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه

دوره دکتری «فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی» دوره تخصصی درباره مذاهب فقهی و شناخت مشترکات، مفترقات، مبانی و تاریخ تطور آنان است که بر اساس ضوابط دانشگاهی به پذیرش دانشجو اقدام و مجموعه‌ای از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی را برای نیل به اهداف برنامه‌ریزی شده تعقیب می‌کند.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره دکتری «فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی» دوره تخصصی درباره مذاهب فقهی و شناخت مشترکات، مفترقات، مبانی و تاریخ تطور آنان است که بر اساس ضوابط دانشگاهی به پذیرش دانشجو اقدام و مجموعه‌ای از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی را برای نیل به اهداف برنامه‌ریزی شده تعقیب می‌کند.

دوره دکتری رشته «فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی» در چارچوب ضوابط دانشگاهی و راهبردهای وزارت علوم و تحقیقات برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود را برای نیل به اهداف زیر قرار داده است:

۱. پرورش نیروی انسانی متخصص برای تدریس و پژوهش؛
۲. هموار ساختن راه گفتگوی میان مذاهب و تعامل اساتید و محققان رشته فقه و علوم وابسته؛
۳. معرفی ابعاد و زوایای فقه اسلامی و بالأخص اصالت و عمق فقه شیعه؛
۴. ایجاد محیط علمی مناسب و بستر مطالعاتی مطلوب برای دانشجویان فقه و جویندگان این دانش در داخل و خارج کشور؛

۵. تربیت متخصصان رشته «فقه مقارن و مبانی حقوق اسلامی» برای حضور در نشست‌های علمی، همایش‌های فقهی، کنفرانس‌های جهانی؛

۶. بسترسازی برای نیل به اجتهاد و قدرت بر استنباط احکام در قالب یکی مذاهب فقهی.

پ) ضرورت و اهمیت

از آن جا که فقه و مقررات شرعی بخش مهمی از تعالیم دینی مسلمانان است و فقها نقش چشمگیر و مؤثر در حیات فردی و اجتماعی مردم داشته و در تحولات سیاسی گاه در جایگاه رهبران متنفذ بوده‌اند، شایسته است مطالعات تخصصی پیرامون دانش فقه و مبانی و منابع آن تعمیق و گسترش یابد. این مطالعات بدون توجه به تاریخ تحولات و تعامل علمی ارباب فقه و اصول و دانش‌های وابسته به فقه همچون رجال و حدیث میسر نیست.

هم‌اکنون مراکز دینی و فقهی - چه در قالب حوزه‌های فقهی و مراکز سنتی و چه در قالب مراکز دانشگاهی - با سؤالات جدی مواجه هستند و پاسخگویی بدین مطالبات نیازمند پرورش نیروی انسانی کارآمد و آشنا به اسباب اختلافات فقهی، روش اجتهاد و استنباط فقهی و نحوه تعامل دانش فقه با رشته‌های دیگر علوم انسانی و جایگاه خاص نظریه‌پردازی در این دانش و دانش‌های وابسته همچون اصول و رجال و حدیث‌شناسی است.

چنان که روشن است پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران و تأثیرات شگرف آن در جهان، توجه خاصی به نقش دین و رهبری دینی و جایگاه فقها در اداره جامعه پیدا شده است و تشیع به عنوان یک جریان اصیل و پیشرو، پرچمدار وحدت و تقریب میان مذاهب اسلامی شناخته شده است. پس برای مقابله با آنانی که بر آتش اختلاف میان مذاهب دامن زده و سعی در ایجاد تنافر و تعارض میان پیروان مذاهب اسلامی هستند باید با همدلی و صمیمیت و به دور از هر گونه تعصب و خودخواهی و به پیروی از سفارش امام راحل و رهبر معظم انقلاب، در جستجوی وحدت و همبستگی جهان اسلام برآمد و مراکز دانشگاهی با برگزاری چنین دوره‌های علمی و جذب اساتید و دانشجویان از سراسر جهان می‌توانند پشتوانه فکری و فرهنگی جریان تقریب را تأمین کنند و شناخت پیروان مذاهب از یکدیگر را تصحیح و تعمیق بخشند.

علاقمندان به رشته فقه می‌توانند با نگاهی به مجموعه آرا و اقوال مذاهب فقهی و نوع ادله و نحوه سؤال‌پردازی و پاسخگویی هر یک، از ابتکارات علمی و نوآوری‌های موجود در هر مذهب فقهی استفاده کنند و روند تکاملی علم فقه را تسریع بخشند.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی	۱۸
رساله	۱۸
جمع	۳۶

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
توانمندی در تحلیل مکتب‌های اصولی در میان مذاهب	ممیزات مکتب‌های اصولی در میان مذاهب
توانمندی در تحلیل قواعد فقهی مقارن	قواعد فقهی مقارن
توانمندی در تحلیل مبانی کلامی مؤثر در فقه مذاهب	مبانی کلامی مؤثر در فقه مذاهب
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
توانمندی در شناخت مبانی علم حقوق	مبانی علم حقوق

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

پذیرش داوطلبان شرکت در این رشته منوط به داشتن مدرک فوق لیسانس یا گواهی اتمام سطح ۳ از حوزه علمیه است.

شرایط عمومی پذیرش تابع مقررات و مصوبات آموزش عالی و شرایط اختصاصی در چارچوب مقررات آموزش عالی تابع سیاست‌های دانشگاه یا موسسه برگزار کننده دوره است.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱.	اصول فقه مقارن	۲	*			۳۲		
۲.	آیات الاحکام	۲	*			۳۲		
۳.	فقه مذاهب ۱	۲	*			۳۲		
۴.	فقه مذاهب ۲	۲	*			۳۲		
۵.	فقه و قانون گذاری در مذاهب	۲	*			۳۲		
۶.	فقه ۱ (قوانین و حقوق تجارت در اسلام)	۲	*			۳۲		

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱.	فقه ۲ (فقه قضا و شهادات)	۲	*			۳۲		
۲.	فقه ۳ (فقه جزایی)	۲	*			۳۲		
۳.	اصول فقه ۱	۲	*			۳۲		
۴.	اصول فقه ۲	۲	*			۳۲		
۵.	اثر اختلاف اصولی در فقه	۲	*			۳۲		
۶.	قواعد فقهی مقارن	۲	*			۳۲		
۷.	مبانی کلامی موثر در فقه مذاهب	۲	*			۳۲		
۸.	فقه مسائل مستحدثه (فقه النوازل)	۲	*			۳۲		
۹.	مبانی خاص رجال شناسی و روش های ارزیابی و نقد حدیث	۲	*			۳۲		

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

اصول فقه مقارن			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Principles of Osule Fighh	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری	■ جبرانی		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تحلیل تاریخچه علم اصول و مناهج آن نزد فرق فقهی

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. مباحث تمهیدی

- اقسام حکم شرعی، تکلیفی و وضعی؛
- محکوم فیه و شروط آن، محکوم علیه؛
- عبارة النص، اشاره النص و دلالة النص؛
- مفسر، محکم، خفی و جلی، مجمل و متشابه، مفهوم مخالفت؛

- تعادل و تراجم، نسخ و...

- خاص و عام، مطلق و مقید، حقیقت و مجازیت؛

- اصول عملی.

۴. اجتهاد و تقلید

- ماهیت اجتهاد و تقلید و اقسام آن؛

- مقدمات و شروط اجتهاد؛

- منابع اجتهاد.

- تعریف فقه و اصول فقه؛

- تاریخ پیدایش علم اصول و تطور آن؛

- قواعد اصولی در عصر تابعین و امامان مذاهب؛

- سیر تحول علم اصول بعد از عصر ائمه مذاهب؛

- انسداد باب اجتهاد؛

- تاریخ پیدایش و تطور مکاتب اصولی.

۲. منابع فقه و حدود حجیت هر یک

- منابع اصلی (کتاب، سنت، اجماع و عقل)؛

- منابع تبعی (قیاس، استحسان، مصالح مرسله،

مذهب صحابی، سد ذرایع و...).

۳. مباحث علم اصول

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. الوجیز فی اصول الفقه، عبدالکریم زیدان.

۲. اصول الفقه، خلاف.

۳. اصول الفقه، خضری بیگ.

۴. تاریخ فقه و فقها، ابوالقاسم گرجی.

آیات الاحکام			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Ayat al-Ahkam	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری	■ جبرانی		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

شناخت و بررسی آیات الاحکام قرآن و بررسی کیفیت استنباط احکام فقهی از قرآن در مذاهب گوناگون.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

تعریف آیات الاحکام و اقسام و انواع آن؛

بررسی مهم ترین منابع در این زمینه؛

بررسی آیات قرآن مربوط به عبادت (نماز، روزه، حج، زکات، خمس و...);

بررسی آیات مربوط به معاملات (مکاسب، بیع، دین، رهن، ضمان، صلح، اجاره، وکالت، شرکت، مضاربه، عاریه، سبق و رمایه،

لقطه، غصب، اقرار و...);

بررسی آیات مربوط به حدود و قصاص (دیه، قتل، تعزیرات و...).

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. کنز العرفان فی فقه القرآن، فاضل مقداد.

۲. مسالک الافهام، جواد کاظمی.

۳. احکام القرآن، حصاص.

۴. احکام القرآن، ابن عربی.

۵. تفسیر آیات الاحکام، سایی.

فقه مذاهب ۱		عنوان درس به فارسی:
Fiqh of religions 1		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد		دروس پیش نیاز:
نظری ■	جبرانی ■	دروس هم نیاز:
		تعداد واحد:
		تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تحلیل چگونگی شکل گیری فقه امامیه، زیدیه، ظاهری و اباضی و تطورات تاریخی، رجال، منابع و خصایص آنها.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

الف) امامیه و زیدیه

۱. فقه امامیه در دوران ائمه معصومین؛
۲. مکتب قم و بغداد؛
۳. مهم ترین منابع فقه شیعه؛
۴. مهم ترین فقیهان دوره حضور؛
۵. روش های تبیین ادوار فقه شیعه؛
۶. ویژگی های فقه امامیه؛
۷. مقدار تأثیر عقل در فقه شیعه؛
۸. پیدایش فقه زیدیه؛
۹. تأثیر پذیری زیدیه از حنفیان؛
۱۰. فقه هادوی و ناصری؛
۱۱. منابع فقه نزد زیدیه؛
۱۲. قواعد فقهی و برخی اصول استنباطی در فقه زیدیه.

ب) ظاهریه

۱. داوود ظاهری، زندگانی و افکار
۲. منابع استنباط در نگاه فقه ظاهری
۳. بزرگان و عالمان فقه ظاهری

۴. ابن حزم و تأثیر آن در فقه ظاهری

۵. جغرافیای حضور فقه ظاهری

۶. علل از بین رفتن فقه ظاهری

ج) اباضیه

۱. تاریخ پیدایش اباضیه

۲. فقه جابر بن زید و ارتباط آن با اباضیه

۳. ابو عبیده مسلم بن ابی کریمه

۴. ربیع بن حبیب و جایگاه آن در فقه اباضی

۵. ادله اربعه در نگاه اباضیان

۶. قیاس، استحسان و مصالح مرسله در اصول فقه اباضیه

۷. مهم ترین آثار مکتوب اباضیه در فقه

۸. مهم ترین کتب اصول فقه اباضیه

۹. تأثیر گذارترین فقیهان مکتب اباضی

۱۰. اباضیه و حنفیان

۱۱. قواعد فقهی اباضیان (ان الامور بمقاصدها، المشقة تجلب

التيسير، العادة محكمة، الضرر يزال و...)

۱۲. اباضیه و وهابیت

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۴۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مقدمه‌ای بر فقه شیعه، سیدحسین مدرسی طباطبائی.

۲. تاریخ فقه و فقها، ابوالقاسم گرجی.

۳. موسوعه طبقات الفقهاء، جعفر سبحانی.

۴. جواهر الکلام، شیخ محمدحسن نجفی.

۵. دانشنامه اصولیان شیعه، محمدرضا ضمیری.

فقه مذاهب ۲		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Fiqh of religions 2	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری	■ جبرانی	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت و بررسی مکتب فقهی حنفی، شافعی، مالکی و حنبلی و بررسی تحولات تاریخی آنها، نقد و بررسی صوری و محتوایی مهم ترین منابع فقهی آنها و بررسی و تحلیل شخصیت و اندیشه های فقهی فقهای تأثیرگذار در پیدایش و تحول هر چهار مذهب.

اهداف ویژه:

- پ) مباحث یا سرفصل ها:
۱. زندگی نامه و نظریات فقهی چهار امام مذهب؛
 ۲. ویژگی های هر یک از چهار مذهب؛
 ۳. اسباب انتشار؛
 ۴. ارتباطات علمی ائمه مذاهب؛
 ۵. ادوار فقه حنفی، شافعی، مالکی و حنبلی؛
 ۶. منابع فقه حنفی، شافعی، مالکی و حنبلی؛
 ۷. بزرگان هر یک از چهار مذهب.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. الخیرات الحسان فی مناقب ابوحنیفه، ابن حجر مکی.
۲. مناقب ابوحنیفه، کردری.
۳. مناقب ابوحنیفه، ابن بزاز.
۴. ابوحنیفه حیات و عصره، محمد ابوزهره.
۵. المذاهب الاربعه، مصطفی الشکعة.

فقه و قانون گذاری در مذاهب			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Jurisprudence and legislation in religions	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری	■ جبرانی		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

تحلیل و بررسی ارتباط دانش فقه و علم حقوق و تعامل این دو علم با هم، شناسایی نظام حقوق اسلامی، جایگاه حقوق اسلامی و تحولات آن در دوره معاصر.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. سیر تحول قانون گذاری در شیعه و سنی؛
۲. شاخه های علم حقوق و ارتباط آن با تقسیمات فقه؛
۳. منابع علم حقوق و علم فقه؛
۴. تعریف، مبنا و هدف علم حقوق؛
۵. قلمروی فقه و حقوق؛
۶. روش مطالعات فقهی و حقوقی؛
۷. چالش های قانون گذاری؛
۸. نقش مصلحت در قانون گذاری؛
۹. ویژگی ها، منشأ، ماهیت و فلسفه حقوق اسلامی؛
۱۰. نظام های حقوقی جهان؛
۱۱. نظام های حقوقی مذاهب اسلامی (مشترکات و مفترقات)؛
۱۲. شیوه های اصلاح قوانین؛
۱۳. دست آوردهای قانون گذاری در کشورهای اسلامی؛
۱۴. تأثیرات متقابل و تعامل فقه و حقوق.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. تجرید الفقه الاسلامی، دکتر جمال عطیه.
۲. تاریخ التشریع الاسلامی، محمد علی سائیس.
۳. التشریع الجنائی الاسلامی مقارناً بالقانون الوضعی، عبدالقادر عوده.
۴. طرق القضاء فی الشریعة الاسلامیة، احمد ابراهیم بک.

۵. طرق الاثبات الشرعی، احمد ابراهیم بک.

عنوان درس به فارسی: فقه ۱ (قوانین و حقوق تجارت در اسلام)		
نوع درس و واحد		عنوان درس به انگلیسی: Fiqh 1 (Laws and Laws of Commerce in Islam)
نظری ■	جبرانی ■	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی و تحلیل مبانی و قواعد فقهی حاکم بر تجارت (معاملات) در اسلام و قوانین و مقررات مبتنی بر آن

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۶. قاعده الشرط الفاسد

۷. قاعده لا رهن الا مقبوضه

۸. قاعده الزعیم غارم

۹. خيارات (خيار مجلس، خيار حيوان، خيار غبن، خيار

رویت، خيار شرط)

۱. بیع معاطات

۲. عقد لازم و جایز

۳. ایجاب و قبول و شرائط آن

۴. مساله ضمان، قاعده « کل عقد یضمن بصحیحه یضمن

بفاسده »، قاعده « ما لا یضمن بصحیحه لا یضمن بفاسده »

۵. قاعده ید

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. کتاب البیع، امام خمینی (ره)

۲. الفقه الاسلامی و أدلته، وهبه الزحیلی

۳. القواعد الفقهیه، سید حسن موسوی بجنوردی

۴. کتاب المکاسب، شیخ مرتضی انصاری

فقه ۲ (فقه قضا و شهادات)			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Fiqh 2 (Jurisprudence and testimonies)	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

تحلیل و بررسی مبانی و قواعد فقهی در رابطه با مسائل قضا و شهادت

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. تعریف قضا و تفاوت آن با فتوا
۲. اقسام قاضی (قاضی منصوب، قاضی تحکیم)
۳. شرایط قاضی (بلوغ، عقل، ذکوریت، ایمان، طهارت مولد، عدالت و)
۴. راه تشخیص مدعی و منکر
۵. طرق اثبات دعوا (بینه، اقرار، یمین)
۶. حکم بر اساس علم قاضی و نکول
- ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. القضاء و الشهادات، سید محمد رضا گلپایگانی
۲. تفصیل الشریعه فی شرح تحریر الوسیله: القضاء و الشهادات، محمد فاضل موحدی لنکرانی
۳. بدایة المجتهد و نهایة المقتصد، محمد بن احمد بن رشد القرطبی
۴. الفقه الاسلامی و أدلته، وهبة الزحیلی

فقه ۳ (فقه جزایی)			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Fiqh 3 (Criminal jurisprudence)	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی ■	نظری ■		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

تحلیل و بررسی مبانی و قواعد فقهی در رابطه با مسائل حدود و تعزیرات، قصاص و دیات

اهداف ویژه:

- ب) مباحث یا سرفصل‌ها:
۱. تعریف حقوق و انواع آن (حق الله، حق الناس، حق مالی و...)
 ۲. تعریف حد و تعزیر و انواع آن (قتل، سنگسار، شلاق و...)
 ۳. اسباب حدود (زنا، لواط، سحقی، قذف، شراب خواری، سرقت، محاربه، ارتداد و...)
 ۴. قصاص و انواع آن (قصاص نفس، قصاص عضو)
 ۵. شروط قصاص (تساوی در دین، تساوی در حریت و عبودیت، عاقل و بالغ بودن قاتل و...)
 - ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:
 - ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):
 - فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
 - آزمون پایان نیم‌سال ... درصد
 - ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:
 - چ) فهرست منابع پیشنهادی:
 ۱. مبانی تکملة المنهاج، سید ابوالقاسم خویی
 ۲. فقه الحدود و التعزیرات، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی
 ۳. المغنی، ابن قدامة المقدسی
 ۴. الفقه علی المذاهب الاربعة و مذهب اهل البيت (ع)، عبدالرحمن الجزیری، سید محمد غروی، یاسر مازح
 ۶. انواع قتل و طرق اثبات آن (قتل عمد، شبه عمد، خطا، قسامه، بینه و...)
 ۷. تعریف دیه و موارد ثبوت آن
 ۸. موجبات ضمان و تراحم بین آنها (مباشرت، تسبیب)
 ۹. انواع دیه (دیه اعضا و منافع آن‌ها، دیه شکستگی‌ها، دیه زخم‌ها، دیه حمل و...)
 ۱۰. عاقله

اصول فقه ۱			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Osule Fiqh	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تحلیل کلیات، مقدمات و مبانی اصولی و تبیین دقیق و کاربردی مسائل اصول فقه

اهداف ویژه:

- ب) مباحث یا سرفصل‌ها:
۱. اوامر و نواهی
 ۲. مفاهیم
 ۳. عام و خاص
 ۴. مطلق و مقید
 ۵. مجمل و مبین
 ۶. مقدمه واجب
 ۷. مسئله ضد
 ۸. اجتماع امر و نهی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. اصول الفقه، محمد رضا مظفر
۲. کفایة الأصول، محمد کاظم خراسانی (آخوند خراسانی)
۳. دروس فی علم الأصول؛ الحلقة الثالثة، سید محمد باقر صدر
۴. اصول الاستنباط فی اصول الفقه، سید علی نقی حیدری
۵. علم اصول الفقه، عبدالوهاب خلاف
۶. اصول الفقه، محمد ابو زهره
۷. الوجیز فی اصول الفقه، عبدالکریم زیدان
۸. اصول الفقه، خضری بیگ
۹. المذهب فی علم أصول الفقه المقارن، عبد الکریم النملة

عنوان درس به فارسی: اصول فقه ۲		
Osule Fighh۲		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	تخصصی	نظری
		دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

تحلیل و بررسی مدارس اصولی و تبیین اختلاف مکتب‌های موجود در علم اصول اعم از سه مکتب مشهور نزد اهل سنت و نیز مکتب معاصرین و متأخرین آنها و دو مکتب اخباری و مجتهدین در شیعه و مطالعه تطبیقی خصایص هر یک از مکتب‌ها.

اهداف ویژه:

- پ) مباحث یا سرفصل‌ها:
۱. زمینه‌های شکل‌گیری مکاتب اصولی؛
 ۲. مدرسه متکلمین و مراحل تکاملی آن (مصادر، رجال و مزایای مکتب متکلمین)؛
 ۳. نقدهای وارد بر مدرسه متکلمین؛
 ۴. مدرسه اصولیان معتزلی یا اشعری‌مذهب (مصادر، رجال و مزایا)؛
 ۵. مدرسه فقها یا مکتب حنفی‌ها (مصادر، رجال، خدمات علمی و نقدهای وارد بر آن)؛
 ۶. ممیزات مدرسه جامع (رجال و منابع آن)؛
 ۷. مکتب اصولی متأخرین و معاصرین اهل سنت؛
۸. منهج اجتهادی اخباریون شیعه، قواعد استنباطی، خدمات علمی و نقدهای وارد بر آنها؛
۹. مکتب اصولیان شیعه قبل و بعد از وحید بهبهانی؛
۱۰. تأثیر و تأثرات در میان مکتب‌های اصولی شیعه و سنی و تعاملات علمی آنها؛
۱۱. مقارنه مباحث علم اصول در میان مکتب‌های اصولی (ترتیب ادله شرعی احکام یا منابع فقه، مباحث حکم‌شناسی، مباحث دلیل عقلی یا لوازم ثبوت حکم، مباحث الفاظ یا قواعد لغوی، ترتیب ادله یا تعارض ادله و قواعد استدلال و تراجیح، مباحث عقلی و برخی مباحث مربوط به محکوم فیه و محکوم علیه).

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:
 ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
 آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:
 چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. علم اصول الفقه، عبد الوهاب خلاف.
۲. اصول الفقه، محمدرضا مظفر.
۳. دروس فی علم الاصول، سید محمد باقر صدر.
۴. المدخل الی اصول الفقه الجعفری، یوسف محمد عمرو.

عنوان درس به فارسی:		اثر اختلاف اصولی در فقه	
عنوان درس به انگلیسی:		The effect of fundamental differences in Fiqh	
دروس پیش‌نیاز:		نوع درس و واحد	
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ■ نظری ■	
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تحلیل تأثیر مباحث و قواعد اصولی در علم فقه و تبیین دقیق قواعد کاربردی و تفکیک آنها از قواعد انتزاعی بر اساس سرفصل‌های ارائه شده در اصول فقه ۱ (اصول کاربردی).

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مباحث تمهیدی:

اسباب اختلاف در قواعد اصولی و بررسی تقسیمات مباحث

اصولی؛

۲. تأثیر اختلاف اصولی بر اساس تقسیم مشهور اهل سنت در علم

اصول:

- ادله احکام (حدود و شروط حجیت و دلالت و تعارض

ادله)؛

- مباحث حکم‌شناسی (حاکم، حکم، انواع حکم و...)

- محکوم فیه (شروط صحت تکلیف)؛

- محکوم علیه (اهلیت، عوارض اهلیت، شرط وصول بیان،

توجه خطاب به غیر مشافهین و...)

- قواعد اصولی لغوی؛ - قواعد اصولی تشریعی.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. اثر الادله المختلف فیما فی الفقه الاسلامی، مصطفی دیب البغاء.

۲. اصول فقه کاربردی، حسین قاضی، سعید شریعتی.

۳. علم اصول در فقه و قوانین موضوعه، خلیل قبله‌ای خوئی.

۴. اثر الاختلاف فی القواعد الاصولیة فی اختلاف الفقهاء، مصطفی سعید الخن.

۵. قواعد اصول الفقه علی مذهب الامامیة، لجنة علمی.

عنوان درس به فارسی: قواعد فقهی مقارن		
نوع درس و واحد	Contemporary jurisprudential rules	
عنوان درس به انگلیسی:		
دروس پیش نیاز:		
دروس هم نیاز:		
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی ادله و حدود و شروط اعتبار قواعد فقهی در میان مذاهب فقهی و تبیین موارد تنافی برخی قواعد با یکدیگر و نیز شناسایی برخی قواعد نوظهور.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. مباحث تمهیدی:

- الامور بمقاصدها؛

- العادة محكمة؛

- الخراج بالضمان؛

- قاعدة الالتزام.

تعریف، تاریخ، مصادر و تقسیمات قواعد فقهی؛

۲. تبیین تفصیلی ادله، مفاد، حدود و شروط حجیت و

تطبیقات برخی قواعد مهم در باب عبادات، عقود، ایقاعات و

احکام:

- قاعدة فراغ و تجاوز؛

- المیسور لا یسقط بالمعسور؛

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

القواعد الفقهیة، ناصر مکارم شیرازی.

۲. القواعد الفقهیة، علی احمد الندوی.

۳. مجلة الاحکام العدلیة.

۴. قواعد فقه، سید مصطفی محقق داماد.

۵. مجلة الاحکام العدلیة علی مذهب الامام احمد بن حنبل، ابن عبدالله قاری حنفی.

۳. تعارض قواعد فقهی با یکدیگر؛

۴. قواعد فقهی نوظهور همچون قاعدة «یستحب الخراج»

من الخلاف».

مبانی کلامی موثر در فقه مذاهب			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Effective theological principles in the jurisprudence of religions	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی مبانی کلامی تأثیرگذار در فقه مذاهب اسلامی اعم از صفات شارع و شریعت و مباحث عقلی و بررسی تطبیقی این مبانی بر اساس دیدگاه‌های خاص ارباب مذاهب.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

و...؛

۳. صفات پیامبر و امام (نبوت و امامت، عصمت، شئون

پیامبر و امام و لوازم آنها و...؛

۴. صفات شریعت (کمال، جاودانگی، جهان‌شمولی و...؛

۵. بررسی آثار این مبانی در مباحث حکم‌شناسی، حجیت

و اعتبار ادله احکام، نحوه دلالت دلیل، تعارض ادله تأویلی و عملی و مباحث دیگر.

۱. مبانی ثابت در مباحث عقلی (حسن و قبح ذاتی، صحت قانون ملازمه، عدل و ظلم، جبر و اختیار، ولایت تکوینی و تشریعی، شکر منعم، اصل عقلی حظر یا اباحه و...؛
 ۲. مبانی ثابت در باب افعال و صفات الهی (علم و حکمت الهی، قبح نقض غرض و صدور فعل لغو از او، ترجیح بلامرجح و تبعیت احکام از مصالح و مفاسد، حق انحصاری قانونگذاری، وجوب لطف، قبح عقاب بلابیان
 ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادهی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. المدخل الی عذب المنهل فی اصول الفقه، میرزا ابوالحسن شعرانی (نشر کنگره شیخ انصاری).

۲. آراء المعتزلة الاصولیة، دکتر علی بن سعد ضویحی (مکتبه الرشد ریاض).

۳. جایگاه مبانی کلامی در اجتهاد، سعید ضیایی فر.

فقه مسائل مستحدثه (فقه النوازل)			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Jurisprudence of new issues	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری		دروس پیش نیاز:
			دروس هم نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تحلیل مسائل فقهی مستحدثه در مسائل پزشکی، اقتصاد، بانکداری، زنان، مجازات‌های اسلامی و مسائل فقه حکومتی و تبیین روش فقهی در پاسخگویی بدین مسائل و نحوه تطبیق قواعد کلی استنباطی بر آنها.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. فقه النوازل و اقسام مسایل مستحدثه؛

۲. اسباب النوازل؛

۳. ضوابط اجتهاد در مسایل مستحدثه؛

۴. نقش موضوع‌شناسی در فقه مسایل مستحدثه (بیمه، بورس، بانکداری، شیه‌سازی و...)

۵. نقش عرف، ارتکارات و سیره عقلایی در تطبیق موضوع و کشف حکم (حق الابتکار، پول، ابزار مشتقه، شرکت‌های هرمی و...)

۶. نقش مهارت فقهی و قدرت در تطبیق و آشنایی فقیه با زمان و مکان در پاسخگویی به مسایل مستحدثه؛

۷. جایگاه تنقیح مناط و کشف اهداف و مقاصد شارع در حل مسایل جدید؛

۸. جایگاه حکم ثانوی در فقه مسایل مستحدثه (مانند ورزش، هنر، احکام رسانه، باروری، بیوتکنولوژی و...).

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. فقه النوازل، محمد بن حسین جیزانی (۴ جلد).

۲. فقه المستجدات فی باب المعاملات، طاهر یوسف صدیق الصدیقی.

۳. المصارف الاسلامیه بین النظریة والتطبیق، عبدالرزاق رحیم جری الهیتی.

۴. الاقتصاد الاسلامی والقضایا الفقهیه المعاصرة، علی احمد السالوس.

۵. مستجدات فقهیه فی قضایا الزواج والطلاق، اسامه عمر سلیمان الاشقر.

مبانی خاص رجال شناسی و روش‌های ارزیابی و نقد حدیث			عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		Special principles of rijalology and methods of evaluation and critique of hadith	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری		دروس پیش‌نیاز:
			دروس هم‌نیاز:
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی و تحلیل مبانی و مناهج اجتهادی در علم رجال و منهج هر یک از مذاهب اسلامی در بررسی احوال، طبقات و طرق توثیق و تضعیف رجال. تبیین و تحلیل علمی قواعد نقد اسناد احادیث و ضوابط نقد دلالت آنها و ارائه آخرین دیدگاه‌ها در ارزیابی‌های سندی و متنی و مقارنه آرا و اقوال اهل فن.

اهداف ویژه:

- پ) مباحث یا سرفصل‌ها:
۱. مباحث تمهیدی:
 - منابع و جوامع رجال، تطور تاریخی و دیدگاه‌های مختلف درباره علم رجال؛
 - انواع نقد و تاریخ آن؛
 - ۲. مباحث علم رجال (علم احوال الرجال، علم طبقات الرجال، علم اسماء الرجال و...);
 - ۳. قواعد جرح و تعدیل:
 - مصطلحات خاص در جرح و تعدیل (مصطلحات بخاری، ابن معین، احمد بن حنبل، ابن قطان، ابوحاتم و...);
 - جرح و تعدیل ضمنی (مجهول، مستور، متروک و سکوت ناقد);
 - ضرب‌المثل‌ها در جرح و تعدیل؛
 - تعارض جرح و تعدیل؛
 - مراتب جرح و تعدیل؛
 - مناهج خاص در جرح و تعدیل مثل منهج بخاری در اهل سنت، تستری صاحب قاموس الرجال در شیعه؛
 - توثیقات عامه و خاصه.
 - راویان مشترک.
 ۴. ارتباط نقد حدیث با علم جرح و تعدیل، فقه الحدیث، غریب الحدیث و علم مختلف الحدیث؛
 ۵. معرفی مناهج خاص در نقد (منهج خطیب بغدادی، غزالی، ابن جوزی، ابن قیم، ابن کثیر، ابن حزم، بخاری و منهج شیخ طوسی، مامقانی، تستری، علامه طباطبائی، سبحانی و...);
 ۶. مباحث نقد سند:
 - معرفی تقسیمات حدیث به لحاظ سند (موقوف، مرسل، منقطع، معضل، آحاد، متواتر، مشهور);
 - سندشناسی احادیث موضوعه و مرسله؛
 - حدیث مدلس و اقسام تدلیس در سند؛
 - طرق تحمل حدیث (اجازه، مناوله، مکاتبه، و جاده و...);
 - اضطراب، تصحیف، قلب شدوذ، ادراج زیاده الثقة در سند و بررسی علل و اسباب آنها و اثر آنها در ارزیابی حدیث.
 - ۷. مباحث نقد متن:
 - اسباب تعارض اخبار و بروز اشکالات متنی (نقل به معنا، ضیاع قرائن، تقیه، ادراج، سوءفهم، احکام حکومتی و...);
 - طرق و ضوابط نقد متن (قواعد ادبی و رعایت فصاحت و بلاغت، عدم مخالفت با عقل، قواعد مسلم اخلاقی یا

- کلامی یا تجربی یا تاریخی، عدم مخالفت با قرآن و سنت قطعی و...؛
- روش نقد احادیث خاص (احادیث مهدویت، احادیث اعتقادی، احادیث فضائل یا مطاعن)؛
- طرق کشف دلالت (ظاهر و بطن، حقیقت و مجاز و استعمالات کنایی، رخصت و عزیمت، نقل به لفظ یا معنا و...؛
- اضطراب، نقل به معنا، تصحیف، قلب، شذوذ، علت، ادراج و زیاده الثقه در متن و ذکر تطبیقات و نمونه‌هایی از این گونه احادیث؛
- وجوه ترجیح متنی در اخبار متعارض؛
- موانع فهم دلالت حدیث؛
- نقد دلالتی برخی احادیث صحاح سته و برخی احادیث اصول کافی.
- قرائن متنی احادیث مجعوله؛
- تقیه‌شناسی و قرائن کشف جهت صدور؛

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. سبک‌شناسی دانش رجال الحدیث، محمدحسن ربانی (نشر مرکز فقه ائمه اطهار).
۲. کلیات فی علم الرجال، جعفر سبحانی.
۳. الجرح والتعديل بين المتشددين والمتساهلين، محمدطاهر جوابی.
۴. الاجتهاد فی علم الحدیث واثره فی الفقه الاسلامی، دکتر علی نایف بقاعی.
۵. اصول علم الرجال بین النظریة والتطبیق، محمدعلی صالح المعلم (تقریرات درس شیخ مسلم داوری).

